(k výročí Václava Hraběte)

Dne 13. června 2010 by se **Václav Hrabě** dožil sedmdesáti let. Nad ránem 5. března 1965 tomu zabránil unikající oxid uhelnatý. Václav Hrabě je často zařazován do české obdoby americké beat generation, představované především básníky Ginsbergem, Corsem či Ferlinghettim. S mladou poválečnou generací USA měl Václav Hrabě společný protest proti zatuchlé společnosti, v USA bigotní s kultem mamonu, u nás pod nadvládou jediné strany. Společná byla i láska k jazzu.

Kým pro nás vlastně Václav Hrabě byl a kým je? Oslovuje ještě dnešní generaci? Pro mě je Václav Hrabě představitelem šedesátých let minulého století, které se čím dál více s odstupem času stávají tím, čím ani ve skutečnosti nebyla. S odstupem času se zdají být dobou plnou ideálů. V šedesátých letech vznikla slavná česká filmová Nová vlna, vycházely knihy básníků a spisovatelů, kteří v roce 1967 dali do pohybu Pražské jaro s krátkým a potlačeným pokusem napravit nenapravitelné. Poezie Václava Hraběte, krom všudypřítomných hudebních tónů ukrytých mezi řádky, civilní, srozumitelná a plná krásných obratů, veršů plnokrevných i křehkých, vyjadřuje postoj jeho generace. Jak jinak by se v jeho básních mohl objevit verš: … pro vousatého Fidela, který řekl: „*Demokracie - to je rozdat lidu zbraně.*“ Postoj této generace vyjadřuje velmi plasticky například student Filip v podání Vladimíra Pucholta ve filmu Starci na chmelu. Generace Václava Hraběte „zrozená za války a vychovaná v míru“ měla ideály, o které později velmi razantně přišla. Podobné ideály měla tato generace na celém světě. Ideály odešly s hnutím hippies, na hořících pařížských barikádách a především pod pásy sovětských tanků v srpnu 1968. V roce 1965 se v Praze konal Majáles, jehož králem byl zvolen americký básník Allen Ginsberg. Jeho slavné
Kvílení (Howl)
skvěle přeložené Janem Zábranou vyšlo až po roce 1989. Ginsberg vystoupil ve Viole, kde v té době účinkoval i Hrabě jako hudebník. Hrabě byl spoluautorem rozhovoru s básníkem a spoluautorem reportáže z Violy v časopisu Divoké víno. Jenže Ginsberga v době „osvíceného Antonína Novotného“ sledovala státní bezpečnost, která mu zabavila deník a vyhostila jej z Československa. Pravděpodobně i tato událost poznamenala vývoj ideálů Václava Hraběte.

Václav Hrabě byl mladý muž mnoha řemesel, mimo psaní veršů miloval a hrál jazz. Zejména miloval Milese Davise, jehož jméno se objevuje i v jeho básních.

Hrabě, podobně jako například prozaik Jan Hanč, patří k tvůrcům, jejichž dílo bylo za jejich života publikováno sporadicky. V době základní vojenské služby Václava Hraběte paradoxně

otiskly jeho první básně „ozbrojená“ periodika Československý voják a Zápisník. Publikoval však i v časopisu Tvář, spojeném zejména s Václavem Havlem.

První, a po delší dobu i poslední, Hrabětova básnická sbírka s názvem ***Stop time*** vyšla až v roce 1969, tedy po autorově smrti. Sbírka putovala v opisech na stroji a na mou generaci působila v době oficiálních koryfejů typu Pilaře či Závady, jejichž nikým nečtené verše vycházely ve velikých nákladech, jako zázrak. Hlavní zásluhu na poznání tvorby Václava Hraběte má recitátor Miroslav Kovářík, který ve spolupráci s básníkovým synem Janem Miškovským pomohl postupné editaci a veřejné propagaci Hrabětova díla, včetně jediné zachované prózy
Horečka
. Kováříkův patetický přednes, nesrovnatelný s nikým, se nesl nad desítkami tisíc diváků festivalu Porta. Myslím, že nebýt Kováříka, byl by Václav Hrabě jedním ze slovníkových hesel k maturitě, a možná ani to ne. Dnes je Hrabě legendou, snad i proto, že tak mladý zemřel.

Řada hudebníků v čele s Vladimírem Mišíkem některé básně Václava Hraběte zhudebnila. Otázkou je, zda Václav Hrabě oslovuje i dnešní mladou generaci, plující ve zcela jiných vodách, než generace šedesátých let minulého století. Stejně tak se ptám v případě folkových legend Merty, Třešňáka či Hutky … Nejsem schopen na tuto otázku uspokojivě odpovědět. Snad ještě lépe je formulovat otázku: Koho ze současné mladé generace ještě oslovuje poezie? Otázku nechť si zodpoví každý sám.

Na závěr cituji jeden z veršů Václava Hraběte: „*A kdybych měl umřít, chci hvězdy na rakev a trochu hnědé hlíny hřejivé jako krev, na hřbitově ať hrají houslovou sonátu, v které zní mořské mušle a slunce pasátů* .“